

การค้าระหว่างไทยกับพม่า

กองวิจัยสินค้าและการตลาด 1

มูลค่าการค้า

ประเทศไทยกับสหภาพพม่า มีมูลค่าการค้าระหว่างกันน้อย คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 0.4 ของมูลค่าการค้ารวมของไทย แต่มูลค่าการค้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจาก 4,446.6 ล้านบาท ในปี 2533 เป็น 7,030.1 ล้านบาท ใน 11 เดือนแรกของปี 2536 มีอัตราขยายตัวเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2535 ประมาณร้อยละ 35

การส่งออก

ปี 2533 ไทยส่งออกไปยังพม่าคิดเป็นมูลค่า 1,073.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 1,478.4 ล้านบาท 2,045.8 ล้านบาท ในปี 2534 และ 2535 ตามลำดับ ส่วนใน 11 เดือนแรกของปี 2536 มูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 3,429.1 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2535 ประมาณร้อยละ 92 สินค้าส่งออกสำคัญคือ ด้ายเส้นใยประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์ยาง เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์พลาสติก รองเท้าและชิ้นส่วน ผ้าผืน เป็นต้น

การนำเข้า

ปี 2533 ไทยนำเข้าจากพม่าคิดเป็นมูลค่า 3,373.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 4,785.0 ล้านบาท 3,579.4 ล้านบาทในปี 2534 และ 2535 ตามลำดับ ส่วนใน 11 เดือนแรกของปี 2536 เพิ่มขึ้นเป็น 3,601 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2535 ประมาณ 5.15% สินค้านำเข้าสำคัญ คือ ไม้ซุง ไม้แปรรูป ปลาและปลาสำเร็จรูป เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและทอง เชื้อเพลิงอื่น ๆ เช่น ถ่านหิน กากน้ำมันจากถั่วเหลือง ถั่วลิสง เป็นต้น

ดุลการค้า

ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้าโดยตลอด ปี 2533 ขาดดุล 2,300 ล้านบาท ปี 2534 ขาดดุลเพิ่มขึ้นเป็น 3,306.6 ล้านบาท ปี 2535 ขาดดุลลดลงเหลือ 1,533.6 ล้านบาท ส่วนใน 11 เดือนแรกของปี 2536 ขาดดุลลดลงเหลือ 171.9 ล้านบาท

การค้าตามแนวชายแดนไทย-พม่า

พม่ายังมีปัญหาปราบปรามชนกลุ่มน้อยตามแนวตะเข็บชายแดนไทย ทำให้มีการสั่งปิดจุดผ่านแดนเป็นประจำ เป็นผลให้การค้าตามแนวชายแดนไทย-พม่า ไม่ราบรื่นนัก ประกอบกับพม่าไม่สามารถผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคให้เพียงพอต่อความต้องการได้ จึงมีการค้านอกระบบตามแนวชายแดนเป็นประจำตลอดมา นอกจากนั้น ค่าเงินจ๊าตไม่มีเสถียรภาพและรัฐบาลพม่าเคยยกเลิกธนบัตรเงินจ๊าตมูลค่าสูง ทำให้ผู้ครอบครองธนบัตรดังกล่าวขาดทุนเป็นจำนวนมากถ้าไม่สามารถแสดงหลักฐานการได้มาเพื่อนำไปแลกคืนซึ่งเงินเหล่านั้น เป็นผลให้มีการใช้เงินบาทหรือเงินดอลลาร์ รวมทั้งแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน

ปัจจุบันได้มีการเปิดจุดผ่อนปรนให้ประชาชนทั้งสองฝ่ายติดต่อค้าขายสินค้าอุปโภค-บริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพ รวม 4 จุด คือ

- (1) อ.แม่สาย จ.เชียงราย
- (2) ช่องทางแม่สอด-เมียวดี จ.ตาก
- (3) บริเวณสะพานปลา ตำบลปากน้ำ อ.เมือง จ.ระนอง
- (4) บริเวณหัวถนน อ.กระบุรี จ.ระนอง

นอกจากนั้น กระทรวงมหาดไทยได้เปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวเพื่อการค้าไม้กับพม่าจำนวน 31 จุด ใน 7 จังหวัด คือ จ.เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และราชบุรี

สำหรับปี 2536 ฝ่ายพม่าไม่ได้ปิดจุดผ่านแดนตลอดปี

มูลค่าการค้าชายแดนไทยพม่า ในปี 2534 คิดเป็นมูลค่า 2,671 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 4,069 ล้านบาท ในปี 2535 และใน 9 เดือนแรกของปี 2536 มีมูลค่า 4,283 ล้านบาท สินค้าส่งออกของไทยไปยังชายแดนพม่า ปี 2534 คิดเป็นมูลค่า 2,182 ล้านบาท ปี 2535 ลดลงเหลือ 1,610 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 2,567 ล้านบาท ใน 9 เดือนแรกของปี 2536 สินค้าออกสำคัญ คือ สินค้าอุปโภคบริโภค ได้แก่ ผงชูรส เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์พลาสติก รองเท้า เป็นต้น สินค้านำเข้าจากพม่าด้านชายแดน ปี 2534 คิดเป็นมูลค่า 489 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 2,468 ล้านบาท ในปี 2535 และใน 9 เดือนแรกปี 2536 นำเข้าคิดเป็นมูลค่า 1,716 ล้านบาท สินค้าสำคัญได้แก่ ไม้ซุง แร่เงิน สำหรับใช้ทำเครื่องประดับ อัญมณี เป็นต้น

จังหวัดที่มีการค้าชายแดนกับพม่ามากที่สุด คือ จ.เชียงราย รองลงมา คือ จ.ตาก และ จ.ระนอง

สำหรับสินค้าที่ลักลอบเข้ามาขายในไทย โดยผ่านพม่า ได้แก่ กระเทียม น้ำตาลและสินค้าเกษตรอื่นๆ ที่มีราคาถูกกว่าของไทย ผ้า เสื้อผ้าสำเร็จรูป สมุนไพร พรม สินค้าลักลอบเหล่านี้เป็นสินค้าที่พม่านำเข้าจากจีน (ด้านยูนนาน) ได้แก่ สินค้าเกษตรที่เป็นอาหาร เครื่องจักร ยาสูบ สิ่งทอ เป็นต้น นอกจากนั้นเป็นสินค้าที่นำเข้าจากอินเดีย ได้แก่ พรม ยา เคมีภัณฑ์ สิ่งทอ เป็นต้น

ความร่วมมือทางการค้าไทย-พม่า

ได้มีความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการค้า ดังนี้

1. ข้อตกลงทางการค้าระหว่างไทย-พม่า ลงนามเมื่อ 12 เม.ย. 2532
2. บันทึกความเข้าใจในการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมทางการเศรษฐกิจระหว่างไทย-พม่า (2 ก.พ. 2533) ไม่เคยมีการประชุม
3. คณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย-สหภาพพม่า (2 ก.พ. 2533) เพื่อเป็นกลไกในการพบปะหารือปัญหาและลู่ทางการค้า

ปัญหาการค้าตามแนวชายแดนไทย-พม่า

1. พม่าประสบภาวะเศรษฐกิจตกต่ำต่อเนื่อง ทำให้มีกำลังซื้อน้อย แม้ว่าจะมีความต้องการมาก ค่าเงินจ๊าตไม่มีเสถียรภาพและมีอัตราแลกเปลี่ยน 2 อัตรา อัตราแลกเปลี่ยนทางการสูงกว่าอัตราตลาดมืด และธนาคารชาติพม่าไม่อนุญาตให้ใช้เงินจ๊าตซื้อเงินตราต่างประเทศสำหรับเปิด 1/c นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ จึงต้องดำเนินธุรกิจการค้าโดยวิธีแลกเปลี่ยนหรือซื้อสินค้า

จากพม่าเป็นเงินตราต่างประเทศก่อนแล้วค่อยขายสินค้าในภายหลัง ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการค้าขาย เนื่องจากผู้ส่งออกมิได้เป็นผู้นำเข้าด้วย

2. กฎหมายคุ้มครองการลงทุน มีกฎเกณฑ์มากเป็นอุปสรรคต่อการค้าสินค้า

3. ปัญหาการปราบชนกลุ่มน้อยเป็นอุปสรรคต่อการค้าชายแดน เพราะจะมีการรบกวนกันอยู่เสมอ นอกจากนั้น ผู้ค้าจะต้องจ่ายเงินค่าธรรมเนียมให้แก่ชนกลุ่มน้อยในบริเวณพื้นที่ยึดครองอีกส่วนหนึ่ง นอกจากจ่ายเงินค่าภาษีให้แก่รัฐบาลพม่า ทำให้มีต้นทุนสูง และมีความเสี่ยงสูงด้วย

ข้อเสนอแนะแนวทางการร่วมมือขยายการค้ากับพม่า

1. จัดทำความตกลงว่าด้วยการค้าชายแดนไทย-พม่า เพื่อให้เป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบาย รูปแบบ และการเจรจาแก้ปัญหาการค้าชายแดน โดยให้ภาคเอกชนทั้งสองฝ่ายมีบทบาทมากขึ้น

2. ส่งเสริมการค้าโดยตรงกับรัฐบาลพม่า เพื่อเพิ่มพูนการค้าระหว่างกัน โดยจัดทำแผนการเสนอซื้อสินค้าจากพม่า เพื่อให้พม่าได้เงินตราต่างประเทศจำนวนหนึ่งก่อนและเพื่อเป็นการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่พม่า แล้วเสนอขายให้มีมูลค่าน้อยกว่ามูลค่าเสนอซื้อ เพื่อให้พม่ามีเงินตราต่างประเทศเหลือไว้ใช้ในการพัฒนาประเทศส่วนหนึ่ง จะจูงใจให้พม่าให้ความร่วมมือกับไทยมากขึ้น

3. ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการแสดงสินค้าและการเยือนของพ่อค้าเอกชนต่างๆ รวมทั้งการจัดสัมมนาร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและรัฐบาลของทั้งสองประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และแก้ปัญหาทางการค้าระหว่างกันด้วย

4. ร่วมมือกันพัฒนาการปรับรหัสสินค้านำเข้าส่งออกให้สอดคล้องกัน โดยให้ความรู้ในการจัดรหัสสินค้านำเข้า-ส่งออก โครงสร้างภาษีและการจัดเก็บให้เป็นแบบสากล